

DE ECHO
VAN DE
SCHREEUW

WWW.KRITAK.BE

Kritak maakt deel uit van Uitgeverij Lannoo nv

© Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, en Frank Van Laecke, 2020

Boekverzorging: Tinxz (Filip Coopman)

Omslagontwerp: Luk Monsaert

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

D/2020/45/491

ISBN 978 94 0147 309 5

NUR 332

FRANK VAN LAECKE

**DE ECHO
VAN DE
SCHREEUW**

KRITAK

*Aan hen die er zijn en er waren
en mij tot de mens maakten die ik vandaag ben*

1

De schreeuw klonk langer dan een normale menselijke schreeuw duurt. Hij werd geboren op een nochtans vrij ongevaarlijke bergflank in Oostenrijk en stierf op brutale wijze 118 meter lager en vijf seconden later, samen met zijn 82 kilo wegende vertolker, nadat die tegen een gemiddelde snelheid van 23,6 meter per seconde het ravijn in was gegaan.

Om 17u30 had Manfred Kraml zijn bordercollie uitgelaten voor de dagelijkse avondwandeling. Kraml was zo overdreven klokvast dat men hem ervan verdacht als kind al een verloren wekker te hebben ingeslikt. Voor hij met pensioen ging, werkte hij in het winterseizoen bij de stoeltjeslift naast de Finale Grande, beroemde skipiste in het overigens bescheiden Pichl, deelgebied van het meer bekende Dachsteinmassief. Bij deze klus was hij aan zijn rechterhand twee vingers kwijtgeraakt. Niet tegelijk. Zijn pink werd zo'n vijftien jaar geleden afgerukt, toen hij een half struikelende dame van haar zitje wou bevrijden. Zijn middelvinger had zes jaar later voor de weg naar de vrijheid gekozen. De omstandigheden rond dit feit waren altijd eerder vaag gebleven. Voor de buitenwereld. Niet voor Manfred Kraml. In elk geval: het voelde ietwat onwennig aan de brave maar wat simpele drievingerige hand of liever de stomp te schudden. Maar dat deed Sepp niet in het minst. Honden schudden geen hand. Tenzij in circussen. Ze kwispelen. Soms té. Vooral als de voordeur opengaat voor het Walhalla van de Eerste Sneeuw.

Iets meer dan zeven minuten later stond Sepp al met zijn snoet tegen het raam van de hoger gelegen schaapstal.

Manfred Kraml was niet creatief in het kiezen van zijn parcours.

Hij hield van regelmaat.

Hij telde zijn passen.

Hij telde de bomen.

Sepp ook. Zij het niet hardop.

Hij plaste steevast acht keer tussen zijn thuis en de schaapstal. In kleine, gedoseerde hoeveelheden. Net zoals Kraml. Steeds tegen dezelfde bomen, stille getuigen van de stotterende werking van zijn blaas die het verouderingsproces duidelijk niet had gespaard.

Dat tableau vivant 'Hond en Baas aan Schaapstal' duurt iets langer dan twee minuten. Van daar gaat het in één ruk naar het bergpad dat ooit, door een ijverige mensenhand met schop, Pichl en Schladming had veroordeeld tot een gearrangeerd landschappelijk huwelijk.

Over 19 minuten zullen ze het kleine riviertje bereiken en vier minuten de sterren bekijken. Als die er al zijn. Zo niet worden die 240 seconden anders besteed. Niet aan stokje apporteren—Sepp apporteerde niet meer, hij had er wellicht het Sisyphusgehalte van ingezien—maar bijvoorbeeld aan het voeren van unilaterale gesprekken. Over onderwerpen waarover Kraml al veertig jaar niet met zijn Anneliese had kunnen praten. Over vingers met drie vingers bijvoorbeeld. Dan lachte hij zijn resterende tanden bloot. Sepp blafte steevast bij het aanschouwen van zoveel erosie en dat was dan weer het startsein voor de 39 minuten durende terugtocht naar moeder de vrouw en het nageslacht in de eerste, tweede en derde graad, gevolgd door het consumeren van schnitzel met noedels. Rodgers & Hammerstein kenden hun culinaire klassiekers.

Zo ging het elke dag. Op de schnitzel met noedels na.

Hetzelfde parcours, in even veel minuten en etappes.

Het bracht structuur in hun beider leven. Het gaf hun een doel en een bestaansreden. Maar op deze woensdag 4 december 2019 staat plots de wereld, door een verscheurende schreeuw, totaal op zijn kop. Tot grote wanhoop van de geconditioneerde mens die stinkt naar angstzweet als het Plan wordt verstoord.

776 kilometer verderop klinkt de echo van de Pichelse schreeuw.
Onhoorbaar.

Gesmoord.

In het bonkende lijf van een man die zijn voorlopig hele leven lang op de dool is geweest maar die nu rent voor zijn leven.

De stille schreeuw duurt zo mogelijk nog veel langer dan de luide. En doet nog zoveel meer pijn. Misschien precies vanwege de stilte. Stilte, die alleen doorbroken wordt door het nerveuze gehuil van honden. Geen oude bordercollie met prostaatproblemen, maar frisse, fanatieke jachthonden die bloed hebben geroken.

De stille wanhoopskreet eindigt bij de klank van een enkel schot.

Vlakbij kabbelt de Sûre, in onschuld flirtend met de maan, het Geheim koesterend.

776 kilometer daar vandaan houden man en hond de adem in.

Een paar meter van hen vandaan ligt een onbekende roerloos te dampen in een brij van sneeuw en bloed.

De schreeuw had hun dagelijks patroon doorbroken.

En hun beider leven voorgoed veranderd.

2

Brussel. België.

Elias Hoffmann zit in een fauteuil recht tegenover zijn vader.

Zwijgzaam.

Dat is niets bijzonders. Communicatie was nooit hun gezamenlijke bezigheid geweest. Hun relatie bestond uit warmte. Een stilzwijgende warmte. Ook nu. Terwijl je toch zou denken dat een mens wiens einde nadert, nog wat belangrijke mededelingen heeft te plegen.

Maar Harry was bescheiden. Hij kon de belangrijkheid van zijn aanwezigheid in de wereldgeschiedenis verdomd correct inschatten. Zo ook het testament van zijn woorden.

Hij houdt het bij de hand van zijn zoon vasthouden.

In de kamer ernaast zitten Elias' vrouw Claire en hun tweeëntwintigjarige dochter Lisa te fluisteren, wellicht uit eerbied voor wat komen moet.

Het is koud buiten. En het regent. Met andere woorden: de juiste filmische omstandigheden voor deze trieste scène die helaas meer waarheid bevat dan alle fictie ter wereld.

Het gaat om die ene man, die zo geliefd was door velen en toch langzaam vermoord werd door dat ene: die haast vuistgrote tumor die ooit als speldenkopje in zijn onwetend brein een gezellige thuis had gevonden en hem vervolgens langzaam half blind, half doof en half lam had gemaakt. Die de fiere, grijze doctor in de geneeskunde die hij was, had veranderd in een hoopje kwijlende kwijnende ellende. Die

zijn opponent het onvermogen en de grenzen van zijn eigen kennis aan den lijve had laten ondervinden en hem daarbij onbarmhartig had uitgelachen zoals tumoren doorgaans plegen te doen.

Er klinkt muziek.

Visi d'Arte uit Puccini's *Tosca*. Sentimenteel maar efficiënt.

Daarna de instrumentale proloog uit de laatste acte van Verdi's *La Traviata*.

Dát waren de goden. De componisten en hun creaties.

Harry sloot de ogen telkens als hij naar die passage luisterde.

Nu zijn ze open en ze kijken Elias strak aan. Alsof ze elke seconde willen benutten om zich nog één keer vast te klampen aan een laatste, nauwkeurig uitgekozen beeld.

En zie... de blik dwingt hem tot het woord.

'Ik zal Lisa nooit kunnen geven wat jij en mama mij...'

Dan rinkelt zijn gsm. Blasfemische timing.

Maar toch kan Harry de humor in deze gênante situatie naar waarde schatten. Hij lacht. Mompelt dat die gsm de hoofdreden was waarom hij zijn zoon nooit graag politiecommissaris had zien worden. Dat verre van poëtische onding rinkelt altijd op het foute moment en vooral met de foute boodschap. Hoe een ingenieus staaltje wetenschap kan degraderen tot de onheilsbode van de maatschappij. Bij de Romeinen en de Egyptenaren werden onheilsbodes genadeloos afgemaakt om hun slechte tijding. Soms na kilometers onafgebroken strompelen op stukgelopen schoeisel en in de wetenschap van hun onafwendbaar lot. Hoe fatalistisch kan een mens zijn op weg naar het onvermijdelijke? Of hoe gelaten?

Is dat wat Harry ervaart in dit uur? Gelatenheid?

Hij had het nooit willen omschrijven als 'verlossing'. Dat klonk te religieus.

Maar het voelde ongetwijfeld zo aan.

De beslissing was er ook niet meteen gekomen. Harry Hoffmann was een krijger. Maar een nuchtere. Een die weet wanneer het strijdto-

neel te verlaten en die stap voor stap had geëvalueerd.

Hij maant Elias aan de telefoon op te nemen.

‘Het is Wolf. Hij kan wachten.’

Lothar Wolf was Hoffmanns rechterhand. Trouwe ziel. Niet het grootste licht maar een hoofdinspecteur die leefde voor zijn vak. Die ook niet veel anders had om voor te leven. Die dus nooit ophield. Ook nu niet. Hoewel... hij kon niet weten waarom zijn chef vandaag niet op kantoor zou verschijnen. Hoffmann had alleen terloops gezegd dat hij er niet zou zijn. Het tekende hun relatie die eindigde waar het begrip ‘privé’ ongeveer begon.

De gsm gaat een tweede maal over. Op trilfunctie nu.

‘Ik ga niet voor je opneemt.’

‘Het is niet belangrijk.’

‘Dat zei je moeder ook, een half uur voor ze haar hartstilstand kreeg.’

Elias Hoffmann heeft geen zin in een polemieek. Niet nu. Hij glimlacht naar zijn vader en neemt op.

‘Wolf? ... Waar? ... Ja... Oké... Tot morgen.’

Hij haakt in.

‘En?’

‘Niks bijzonders.’

‘Nee?’ Elias weet dat zijn vader koppig kan doorgaan.

‘Een man die elf dagen vermist was, is ergens in Oostenrijk teruggevonden.’

‘Goed voor hem. En zijn familie.’

‘Dood.’

‘Slecht voor hem. En zijn familie.’

Harry kijkt zijn zoon aan. Zijn besluit staat vast.

‘Bon, il faut savoir quitter la table.’

Elias Hoffmann weet wat er komt. Hij had het verdrongen, zelfs nog toen hij de kamer binnenkwam. Hij had gehoopt dat zijn vader zich nog zou bedenken, dat hij nog een sprankeltje licht zou zien maar Harry knikt naar de vriend des huizes die geduldig en sereen in een hoekje had zitten wachten. Dokter Apostel. En dat is geen bijnaam. Elias Hoffmann zucht diep. Hoort hoe zijn hart tekeergaat. Ziet de

sereniteit in de blik van die getekende man die er genoeg van heeft en waardigheid verkiest boven zelfmedelijden.

Elias Hoffmann staat op, wenkt zijn vrouw Claire en zijn dochter Lisa. Wat volgt is een onwaarschijnlijk, bijna onwerkelijk ritueel. Onwettelijk vanwege de schoonheid waarmee Harry Hoffmann zijn eigen levenseinde in scène heeft gezet.

Uit de geluidsinstallatie klinkt nu Mahler.

Een passage uit de derde symfonie.

Het onovertroffen 'O Mensch', gebaseerd op die verpletterende tekst van Nietzsche.

O Mensch!

O Mensch!

Gib acht!

Gib acht!

Was spricht, die tiefe Mitternacht?

Dokter Apostel ontkurkt een fles champagne.

Inspiratie voor dit tafereel had Harry Hoffmann opgedaan bij het lezen van de biografie van Anton Tsjechov, die er, in tempore non suspecto, ook voor gekozen had zijn eigen uur te bepalen. In Badenweiler. Bij het drinken van een glas champagne en na de niet mis te verstane woorden die hij in het Duits prevelde, terwijl zijn vrouw Olga Knipper achteraf en in de war verklaarde dat Tsjechov helemaal geen Duits kende.

'Ich sterbe.'

En dan: 'Champanskaje, pazjalujste.'

De glazen werden gevuld.

Ze klonken. Anton, Olga en dokter Schwörer.

'Ik heb in geen jaren champagne gedronken...'

De dokter gaf hem een injectie.

En hij gleed weg.

Ze klinken.

Ze drinken.

Harry, Elias, Claire en Lisa.

Daarna geeft Apostel hem een eerste inspuiting.

En hij glijdt weg.

Ich schlief

Ich schlief,

Aus tiefem Traum bin ich erwacht

Die Welt ist tief

Und tiefer

Als der Tag gedacht.

Hij ziet zijn leven niet voorbijflitsen, Harry Hoffmann.

Hij ziet het traag van hem weggaan.

O Mensch!

O Mensch!

Tief

Tief

Tief ist ihr Weh —,

Tief ist ihr Weh —,

Ze houden elkaars hand vast.

Ook nog lang nadat het is afgelopen.

Lust —

Lust —

Tiefer noch als Herzeleid:

Weh spricht: Vergeh!

Weh spricht: Vergeh!

Doch alle Lust will Ewigkeit -,

Will tiefe, tiefe Ewigkeit!

De lage strijkers verstommen.
Wat overblijft is duistere stilte.
Elias Hoffmann is 51 en wees.

3

De man, die in het politiek en geografisch totaal onbelangrijke Pichl door een dodelijke val aan zijn einde was gekomen, heette Eric Rieger en hing nog steeds in zwart-wit op een prikbord in het kantoor van de federale gerechtelijke politie. Met daarbij de tekst 'VERMIST'. Over luttele seconden zou hij onder de hoofding 'Zaak Gesloten' verdwijnen in de map van de eeuwige klassering. Dat was het idee.

'Getuigen?' wilde Hoffmann weten. Lothar Wolf bekeek zijn notities. 'Één. Een oorgetuige. Een zekere Manfred Kraml. Hij zei dat de schreeuw lang duurde. Misschien vanwege de natuurlijke echo. Of vanwege een teveel aan schnaps. Verder niks.'

'Een ongeluk dus?'

'Wellicht uitgeleden. Er lag sneeuw.'

'Hij was advocaat, niet?'

'Ja.'

Hoffmann keek nog één keer naar de foto.

'Wat deed meester Rieger daar alleen in dat Oostenrijkse donker?'

'Een blind date met een berggeit?'

'En wat deed die getuige, die Kraml, daar?'

'Zijn hond uitlaten. Of omgekeerd. Je weet hoe het gaat in die kringen.'

'Nee, dat weet ik niet.'

Wolf voelde aan Hoffmanns antwoord dat er iets scheelde en wou wat luchtigheid in de ruimte.

'Hoe was je dag gisteren? Leuk?'

'Ik heb mijn vader zien sterven. Verwittig jij de familie? Van Rieger. Ik moet nog van alles regelen voor de crematie.'

Wolf bleef achter. Beduusd. Wist niet wat te denken. Van Hoffmann.
Hoe ze met elkaar omgingen. Zelfs na al die jaren.
Hij bekeek de foto van de Gevallene.
Stak die in de map.
Klaar voor het stof van onbelangrijkheid.
Is dat wat er na de dood overblijft?
Wellicht.
Hij sloot de kast, ging naar buiten, wou een sigaret opsteken maar
constateerde dat zijn pakje leeg was.
Hij vloekte en het begon te regenen.

4

De ouverture van *Lohengrin* klonk zacht en profetisch. Zo hoorde die ook te klinken bij de eerste maten. Dat was het concept van de componist. Vanuit het volmaakte niets het volmaakte alles bereiken. Meer ambitie had Richard Wagner niet.

Haar silhouet danste op zijn gezicht.

Dat kwam door de vlammen in de open haard.

Thérèse Forbech, geboren Rieger, was een gracieuze dame.

Ergens halfweg de zestig maar goed geconserveerd. Niet zonder subtiele cosmetische of nog hogere hulp maar het doel heiligde in haar geval perfect de middelen.

Ze las Ruiz Zafón toen men Wolf binnen liet. *De schaduw van de wind*. Wolf kende, de inmiddels betreurde, Carlos Ruiz Zafón niet. En het omgekeerde leek nog minder waarschijnlijk. Waar Wolf dan wel weer een meester in bleek te zijn, was het opzetten van een zorgelijk gezicht, waardoor de rest van het gesprek al overbodig leek bij aanvang.

‘Hoe is het gebeurd?’ vroeg ze zacht.

‘We denken uitgeleden. Het had gesneeuwd.’

‘Eric haatte sneeuw.’

Dat was dan wederzijds. Wolf dacht het maar zei het niet.

Waardoor er een loodzware stilte viel die niet alleen in dat statige kasteel te beluisteren was maar ook ver daarbuiten. In heel Herbeumont waar, naast ‘le Château de Forbech’, nog een ander kasteel stond. Of wat daarvoor moest doorgaan. De ruïnes van het Château d’Her-

beumont, gelegen op een rots boven het dorp, waren de summiere overblijfselen van het kasteel, dat door Jehan de Rochefort, zoon van het Huis van Walcourt, in 1268 werd gebouwd en in 1657 in brand werd gestoken door de Franse pyromanen onder maarschalk de la Ferté, op bevel van Lodewijk XIV. In 1994 was men begonnen aan enige restauratie maar wellicht waren ambitie en budget niet in evenwicht te krijgen. Het Chateau lag er dus nog zeer noodlijdend bij. In elk geval: van op een uitkijkpunt mét toeristische verrekijker zag je het uitgestrekte domein van Jean Forbech in al zijn waardigheid. Het lag op een door de Semois gecreëerd schiereiland dat door de vorm de heel toepasselijke benaming 'le Tombeau du Chevalier' had meegekregen. Tot zover de cultuurhistorische folder.

'Voelt u de kracht van Wagner?' vroeg Thérèse Forbech nadat Wolf al ruim vier minuten op de voortzetting van het gesprek had staan wachten.

'Dit is muziek die de mens verbindt met God, vindt u niet?'

Lothar Wolf had niet eens op de muziek gelet. Los daarvan had hij nooit op de vragen kunnen antwoorden. Wagner was de bakkerij waar hij zijn boterkoeken kocht. Een andere associatie had hij niet te maken. Toch knikte hij 'ja' en zette dan maar weer zijn bezorgde kop op. Op een tafeltje zag hij de cd-box liggen. The Wagner Opera Collection. Solti.

Vreemd dat ze dat nu ook op de doosjes drukken. En wat als er geen solden zijn? De vraag kwam, met net iets te beperkte kennis van het Italiaans, bij hem op maar hij stelde ze niet.

'Weet u wie hem heeft ontdekt?'

Wolf dacht dat ze Wagner bedoelde en moest het antwoord schuldig blijven.

Thérèse Forbech dacht aan haar broer en verduidelijkte dit meteen.

'Eric? Wie heeft hem uiteindelijk gevonden?'

Wolf deed, nu er echte communicatie was ontstaan, het hele verhaal. Dat was hij gewend. Daarin voelde hij zich thuis. Herhalen. En nog eens herhalen. Over Manfred Kraml en zijn hond. Hun dagelijkse wandeling die eindigde in een plas bloed. Hij omschreef het iets deli-

cater terwijl hij toch precies dát beeld voor ogen had.

‘Bizar dat hij me niet gebeld heeft. Anderhalve week niet. Is zijn gsm gevonden?’

‘Ik weet het niet. Daar is nog geen duidelijkheid over.’

‘Als u hem hebt, wil ik die graag nakijken. Het klopt gewoon niet. Eric is niet zomaar uitgedolen.’

‘U bedoelt dat uw broer...’

‘Dat bedoel ik.’

Er volgde thee. En cake. En een afscheid in stijl. Met een knikje van de gastvrouw terwijl Wolf haar zichtbaar te heftig de hand schudde. Het was pas later in de auto, toen hij zijn derde sigaret opstak, dat hij bedacht dat een handkus of een diepe buiging meer conform het protocol was geweest. Onderweg naar het bureau reconstrueerde hij het gesprek. Het verdriet van de vrouw was overduidelijk geweest maar ze was er waardig mee omgegaan. Thérèse Forbech was een dame die geen woord te veel leek te zeggen. Alles had een plaats. Ook haar twijfel die naarmate het gesprek was gevorderd geen twijfel meer was geweest. Integendeel.

En het was toen dat die ene zin terugkwam en hij zijn gefronste voorhoofd in de achteruitkijkspiegel waarnam. *Eric Rieger haatte sneeuw.* En hij wist dat dit iets betekende.